

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Macherentini Societatis Iesv Theologi,
Explanatio Catechismi Catholici**

Macherentinus, Johannes

Colon., 1612

De Primo Maximoqve Dilectionis Mandato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39397

DE PRIMO MAXIMO
MOQUE DILECTIONIS
MANDATO.

AD CATECHISTAM

Prefatio.

NOuatores ex falso primi dilectionis præcepti intellectu, se suosque horrendis tenebris inuoluerunt. Cum enim illud in hac vita obseruatu impossibile esse a suo Magistro audiissent, ac proinde iustum in omni opere bono peccare; & nihilominus peccati stipendium esse mortem, (in qua qui non diligit, manet) ex clarissimis scripturis cognoscerent; omnino sibi desperandum viderunt, nisi sibiipsis ea effingerent, quæ fidei, religionis, & pietatis omnis fundamenta conuellerent. Nam pro fide Catholica per charitatem salutem operante, monstruosam suam, & in Ecclesia Dei ante hac nunquam auditam, ideoque ab illis ipsis haud immerito, specialem dictam, introducunt; hoc est inanem quandam cum scriptura, ratione, & secum pugnantem fiduciam, seu potius præsumptionem: cui equidem arbitror diuina prouidentia à suis inuentioribus id nominis inditum, ne quis fallatur, & Catholicam seu vniuersalem esse putet. *In hoc apparuit filius Dei, vt dissol-*

Fides specialis præsumptio infernalis.

1. Ioan. 3.
Ephes. 1.
Colos. 1.

nat

nat opera diaboli, & iusti efficiamur, ac immacu-
 lati in conspectu Dei, idque opera & efficacitate
 sanguinis agni immaculati, in quo abluimur;
 quod cum verum esse nequeat, si implere DEI
 præceptum non possumus, sed insuper in omni
 opere, & natura sua, & omnibus circumstantijs
 bono peccamus, omnem iustitiæ veritatem nobis
 ademerunt, & non solum vitam sanctorum, sed
 vnumquodque eorum opus panno menstruatæ
 compararunt. Quid verò ne desperemus substituunt?
 Pro vera, nobisque Dei munere inhærente iustitia,
 imputatiuam. Videlicet agnus ille Dei, non tollit,
 quod Ioannes ait, sed tegit peccatum: & sanguis Christi
 qui per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit im-
 maculatum Deo, non emundauit conscientiam
 nostram ab operibus mortuis, ad seruiendum
 Deo viuenti, sed in sua immunditie vsque
 sordescetem, sua puritate, ne pater videat
 obtexit: nec verum est, quod Romanâ eandemque
 Catholicam Ecclesiam docuit Paulus: *Sicut per inobedientiam
 vnus hominis peccatores constituti sunt multi, ita per vnus
 obediendum iusti constituentur multi*, vicitque
 sapientiam Christi Adæ malitia, & delictum
 dono longè maius est. Verè enim & non apparenter
 peccatores constituti sumus, propriaque iniquitate
 inquinati per inobedientiam vnus hominis, iusti
 autem verè

*Ioan. 1.
 Heb. 9.*

Rom. 5.

verè per Christum nec sumus, nec esse possumus, iuxta admirabilem hominum istorum sapientiam. Manifestè enim dicit S. Ioannes:

1. Ioan. 3. *Qui facit iustitiam, iustus est.* Qui autem in omni suo opere etiam quantumvis bono peccat, non potest facere iustitiam, nisi forte idem sit peccatum & iustitia, hoc est, Deo-
pus & Diaboli. Ex his principijs tam egregijs id euidenter efficitur, omnem merendi rationem operibus misericordiae, pietatis, ac religionis detrahendam. Quod si Apostolo reuelatum fuisset, nequaquam Hebræos hortando sic allocutus esset: *Beneficentia & communionis nolite obliuisci, talibus enim hostijs promeretur Deus.* Neque idem illud: *Nolite amittere confidentiam vestram quæ magnam habet remunerationem.* Nec alius Apostolus in sua Epistola (quam stramineam dixerunt, qui cõsumuntur, quasi stipula ariditate plena) dixisset: *Qui perspexerit in lege perfecta libertatis, seu (vt alij legunt) in legem perfectam, & permanferit in ea non auditor obliuiosus factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.* Debebat enim nouisse, neminem posse permanere in lege perfecta libertatis, seu in lege perfecta, nec opus eius facere, & facta nostra non nisi peccata esse, tantum abesse, vt quispiam in facto suo beatus futurus sit. Sed nec sapiens dixisset: *omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum.* Non dixisset
Chri.

Hebræ. 13.

Nahum. 1.

Hebr. 10.

Iacob. 1.

Eccles. 16.

Matth. 6.

Matth. 5.

Christus ieiunantibus ac orantibus à patre Cœlesti reddendam mercedē, nec iniuriam patiētibus copiosam in cœlo esse repositam. Hoccine est religionem euertere, iustitiam tollere, & Christum ipsum proscribere? Sed ita decuit homines impios, qui gratiam Dei nostri in luxuriam transtulerūt, quiq; olim in hoc iudicium præscripti sunt, viam Dei & quæcunque sancta ignorant, blasphemare.

Cæterum tuæ diligentix ac pietatis esse putes, studiose Catechista, ad impietatem radicitus euellendam, ac solidam pietatem in teneris pectoribus plantandam, ad veram intelligentiam mandati peruenire, in quo pendet lex & Prophetæ, eamque quanta fieri poterit perspicuitate animis auditorum infigere. Huc enim spectant, quæ paulò longius hic præfati sumus. Nitemur nos quidē præceptum ipsum pro more Catechistico quæstiunculis dilucidare. Si quæ tamen tibi explicandi magis perspicua ratio occurrerit, vtère. Cum auditores maioris doctrinæ non sunt capaces, Catechista saltem ex infra positis ea exponet, quibus asteriscos præfiximus.

PRI-

PRIMI ET MAXIMI IN LEGE
mandati expositio.

Matth. 22. DILIGES DOMINUM TVVM
ex toto corde tuo, & in tota anima tua,
& in tota mente tua.

Hoc maximum mandatum dilectionis, quæ est plenitudo legis, potest ne in hac vita à quoquam seruari?

*Ex Iansf.
Concord.
Euangel.
cap. 81.*

Qui suum Euangelium, pugnans cum Dei Euangelio, nostro sæculo, primus in orbem inuexit, seruatu impossibile docuit sicut & illud: Non concupisces: & ne sine ratione insanire videretur, fieri non potest, inquit, quin in hac vita homo amet alia præter Deum, quem proinde non potest diligere ex toto corde. Rursum quia non potest fieri ut homo diligat Deum concupiscentia & affectu carnis, ut quæ semper voluntati diuinæ contranitur, non potest ergo ex omnibus viribus animæ Deum diligere.

*Vide præ-
fationem
ad Cate-
chistam
huic præ-
cepto præ-
fixam.*

Tu verò quid de hac doctrina censes?

Dogma hoc non doctrina sed blasphemia atrox vocari debet, totam Christianam religionem nudo capite, ut dicitur, impetens. Vnde B. Hieronymus & suo, & omnium Christianorū nomine, ad Damasū scribens sic ait: *Execramur eorum blasphemiam, qui dicunt*

dicunt aliquod impossibile homini præceptum esse,
& mandata eius non posse à singulis seruari.

Quare vocas blasphemiam?

Primò, quia cum scripturis manifestè
pugnat dicente S. Ioanne : *Qui dicit se nosse* 1. Ioan. 2.
Deum, & mandata eius non custodit, mendax est,
& in hoc veritas non est. Et rursus: *Hæc est cha-*
ritas Dei, vt mandata eius custodiamus: & man-
data eius grauiam non sunt. Quod dilectus dis-
cipulus ex ore magistri sui Domini IESV di-
dicit, qui dixit: *Qui habet mandata mea, & ser-* Ioan. 14.
uat ea: ille est qui diligit me. Vnde & alibi dul-
cissimus Dominus laborantes & oneratos ad *Matth. 11.*
se alliciens: *Venite ad me, (inquit) omnes qui labo-*
ratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iu-
gum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum
& humilis corde, & inuenietis requiem animabus
vestris. Iugum enim meum suauis est, & onus meum leue.

Secundò, repugnat hæc intelligentia
ipsis mandati verbis. Requiritur enim hoc
tantum, vt Deum diligamus ex tota forti-
tudine, vt Deut. 6. legimus, hoc est, ex tota
virtute, vt est apud Marcum, seu omnibus
viribus nostris, vt apud S. Lucam reperimus:
quantum videlicet possumus & humana
fert fragilitas.

Tertiò, de Iosia apertè dicitur, quod re-
uersus sit ad Dominum in omni corde suo & in to- 4. Reg 32
ta anima sua, & in vniuersa virtute sua, iuxta om-
nẽ legem Moysi. Et de Dauide: Nõ fuisti sicut ser- 3. Reg. 14.

HUS

uus meus David, qui custodiuit mandata mea, & secutus est me in toto corde suo, faciens quod placitum esset in conspectu meo. Et de eodem adhuc manifestius: De omni corde suo laudauit Dominum, & dilexit Deum, qui fecit illum, videlicet de omni corde suo, alioquin non esset laus hæc illi singularis.

Quartò, tollit redditque prorsus inanem Domini nostri incarnationē ac totum verbi œconomiam, Apostolo dicente: Lex Spiritus vitæ in CHRISTO IESU, liberauit me à lege peccati & mortis. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem: Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, ut iustificatio legis impleretur in nobis. Et Gabriel Da-

niel. 9. nieli indicauit, Christo veniente consummandam prauaricationem, delendam iniquitatem, & adducendam iustitiam sempiternam. Quod si querentes iustificari in Christo, inuenti sumus & ipsi peccatores, quod omninò fieri necesse est, si legem implere non possumus, sed in omni opere etiam bono peccamus, nunquid Christus peccati minister est? Absit.

Commonstrasti euidenter dogma illud IESVM solueri. Quid verò ad SS. Patres Augustinum & Bernardum dicemus, ex quibus Heliam suum Aquilonarem doctrinam illam hausisse prætendunt nouatores?

Tam

Tam illi longè à vera intelligentia SS. Patrum August. & Bernardi absunt, quam à vera religione sinceraq; pietate vacui, quod ex ipsa mandati interpretatione fit manifestissimum.

Illam itaq; nobis ediffere.

Ante omnia, quid per illud (*DILIGES*) præcipiatur scire necessarium fuerit: deinde, quonam modo illa totalitas toties repetita accipienda: ad extremum, num inter se differant, cor, anima, mens, virtus, vires, fortitudo, & quo discrimine.

Placet. Expone primum illud DILIGES.

Duobus id modis accipi potest: vno quidem vt eo præcipiatur specialiter actus & operatio atque affectio voluntatis, quæ dilectio dicitur, qua homo affectu & actu fertur in Deum, tanquam rem summè bonam: alio modo, vt non tantum actualis & interna illa affectio voluntatis eo verbo præcipiatur, sed & dilectio, quæ habitualis dicitur, & est in homine etiam cum de Deo non cogitat, nec in illum actu affectione fertur, cuius ratione etiam omnia hominis opera, quæ ex illa profluunt, pertinent ad mandatum dilectionis. Si priori modo intelligas mandatū est speciale, si posteriori, generale comprehendens omnia quæ Deo sunt placita.

Q

Sub

*Sub obscura, ut hebeti sum ingenio, hæc
mibi videntur.*

Gen. 24.

Det tibi Deus intellectum, meque in explicanda hac re vtilissima, commodum sibi dignetur facere instrumentum. Cum Deus animam hominis sibi despondet, monili ipsi non minus, quam Rebeccæ Isaac, variis & insignia largitur, quibus non solum ipsa supra quam dici potest, exornatur, sed & idonea fit, ad afficienda regia opera, & hostes Dei debellandos. In his primas obtinet Charitas, cuius exercitium propriaque operatio dilectio est. Post hanc Fides, Spes, Iustitia, Temperantia, & cæteræ tum virtutes, tum Spiritus Sancti charismata sequuntur, quæ singula suas etiam operationes habent. Cæterum quia hæc ipsa eatenus nos Deo commendant, quatenus regina virtutum charitate iubente exeruntur, qui ea exercet, Deum diligere dicitur: Diligit itaque proprie, ut priori modo accipitur, qui proprium charitatis actum exercet: Diligit largo modo iuxta posteriorem acceptionem, qui charitate impulsus, opus quodcunque bonum facit.

*Intellexi, laus Deo, perge frange & explica
illud rotum.*

Totalitas illa accipi potest, ut significetur omnem vim animi intendendam ad dilectionem Dei, ita ut homo præter Deum nihil

nihil diligat, & tantum diligat, quantum ab eo est diligibilis. Accipi etiam potest vulgari modo, quo dicimus aliquem totum esse in studijs, & toto corde studijs addictum esse, quia videlicet præcipua eius occupatio & cogitatio est in studijs.

Quid inde?

Si totalitas primo modo accipiatur, siue verbo *DILIGES*, intelligatur præcipi specialiter actualis voluntatis affectio, siue habitualis, & generaliter etiam omnium externæ dilectionis per opera demonstratio, certum est hoc præceptum in hac vita impleri non posse. Fieri enim non potest, ut homo affectuali dilectione, sic toto corde in Deum feratur, ut nihil aliud vel actu, aut habitu amet, aut tam perfectè eum complectatur, quam amari ab eo potest, quod propter annexam concupiscentiam carnis, aliquid affectionis habeat cor ad ea quæ sunt carnis & non Dei. Nec opera illa externa sic toto corde ab homine fieri possunt, ut omnis vis cordis in ea intendat, cum ex parte aliqua cor per carnis concupiscentiam vitiatum, in contraria, nempe carnalia, saltem habitu feratur.

Si verò totalitas accipiatur secundo modo, non est dubium, quin impleri possit hoc præceptum, siue accipiatur, ut sit speciale, siue ut sit generale.

Q 2

Quid

- * *Quid ergo est dilectione actuali interna Deum ex toto corde diligere?*

Est in ipsum ut in summum bonum per affectu, ac propensa voluntate ita ferri, et proponat eum uniuersis rebus commutabilibus, ac pro supremo vitæ suæ fine eligere, & malle quibuslibet potius quam Deo carere, ac demum summopere desiderare, ut uniuersæ torius vitæ suæ actiones illi sint plenissimè subiectæ, etiamsi non ignoret, id per carnis imbecillitatē nequaquam futurum.

- * *Quo modo impletur hoc præceptum, si ut generaliter mandatum intelligi debet?*

Si ita intelligamus, ut non tam exigentem actuale illam affectionem, quam habitualem dilectionem cum operum bonorum exhibitione, quæ sunt internæ dilectionis testimonia, tunc diligitur Deus ex toto corde, cum quis ex intima & sincera erga Deum affectione occupatur potissimum in hiis quæ Dei sunt, præ omnibus illi placere studens, ac sollicitus ut non quædam Dei mandata perficiat, sed cuncta, idque non segre, nec tristi animo, sed grauius & hilariter dolens ex animo, si quid vel ab alijs, vel à se per carnis infirmitatem admittatur contrarium diuinæ voluntati. Id ut non ab omnibus æquè perfectè præstatur, ita non omnes qui Deum diligunt ex toto corde, æquè perfectè diligunt, sed vnus alio magis.

Scire velim an præceptum hoc secundum mentem
legislationis & verum scripturæ intelle-
ctum sit speciale, an potius ge-
nerale?

Quidam speciale esse arbitrantur affir-
matium, quod quidem obliget semper, sed
non pro semper, vt loquuntur. Proinde dis-
putant quo tempore obliget, quo opus sit
hunc voluntatis affectum elicere, & per eū
dicto modo ferri in Deum: quod profecto
vt est summè vtile & meritorium, ita diffi-
cillimum ei, qui nondum renunciauit car-
nalibus affectibus. Sed quia Dominus in
hoc & secundo dilectionis præcepto vni-
uersam legem & Prophetas, hoc est, omnia
alia mandata compræhendi dicit, manifestū
fit, non vt generale mandatum esse accipi-
endum. Et vt S. Bernardus ait, vbicunque in *Serm. 50.*
scripturis dilectio exigitur, non tam exigi-
tur dilectio affectus, quam charitatis opus. *sup. cant.*
Cum enim Dominus dixisset: *Diligite inimi-* *Matth. 5.*
cos vestros; mox velut indicare volens, quo-
modo sint diligendi, infert de operibus: *Be-*
nefacite his qui oderunt vos. Et de sui loquens
dilectione: *Si quis diligit me, sermonem meum*
seruabit. Et B. Ioannes: *Non diligamus verbo* *Ioan. 14.*
neque lingua, sed opere & veritate, significans
eam veram esse dilectionē, quæ in operibus
consistit atque eam exigi præceptis dilectio-
nis. Hinc cum Dominus de Dauide testatus
esset

Q 3

esset

efficit ipsum impleuisse præceptum dilectionis, sequendo ipsum in toto corde suo, quæ ratione id præstiterit, explicat dicendo: *3. Reg. 14. studuit mandata mea, faciens quod placitum esset in conspectu meo.*

Quando impletur præceptum hoc in habitu seu externa operatione?

Cum homo in omni operatione sua retinet habituales dilectionem, quod tum fit, cum nihil vult aut facit dilectioni Dei contrarium.

Quomodo distinguuntur in præcepto hæc, cor, anima, intellectus, vires, fortitudo?

Dent. 6. Pro horum explicacione & distinctione varia nimis à varijs dicuntur. Hebræi pro eo quod in Deuter. legimus ex tota fortitudine tua, ex tota substantia, ex diuitijs tuis contendunt esse vertendum, sicque exponunt, vt primum præcipiatur diligere Deum ex toto corde, quia cor est, quod opus bonum vel malum faciat. Deinde ex tota anima, vt etiam si causa requirat, non trepides pro eo exponere animam, id est, corporalem vitam. Postremò ex tota substantia tua, vt scilicet potius omnium rerum tuarum dispendium incurrere velis, quam ab amore Dei deflectere. B. Thomas per cor, quod primo loco ponitur, voluntatem intelligit: per reliqua autem tria, tria actuum principia, quæ mo-
nentur

uentur à voluntate: intellectum scilicet, qui per mentem significatur: appetitum inferiorem, qui per animam: vim executiuam exteriorem, quæ per virtutem seu fortitudinem aut vires: vt præcipiatur nobis diligendus Deus sic, vt tota nostra intentio in Deum feratur, quod est, ex toto corde: & intellectus noster subdatur DEO, quod est, ex tota mente: & appetitus noster reguletur secundum Deum, quod est, ex tota anima: & exterior noster actus obediat Deo, quod est, ex tota fortitudine.

Chrysof. super Matthæum accipit contrario modo quam dictum est, cor & animã. Aug. lib. I. de doctrina Christiana, refert cor ad cogitationes, animam ad vitam, mentem & intellectum.

Quidam dicunt ex toto corde, id est, intellectu: animã, id est, voluntate: mente, id est, memoria.

Secundum Gregor. Nisenum cor significat animam vegetabilem; anima, sensitivam; mens, intellectiuam: vt significetur debere nos ad Deum referre, quod nutrimur, sentimus, intelligimus. Sunt & alij modi quibus plerique hæc distinguunt.

Quæ ex omnibus præferenda est interpretatio?

Sunt bonæ ac vtilis omnes, ad mentem scripturæ tamen loquendo, non videntur curiosè distinguenda cor, mens, fortitudo,

Q 4 & vi-

& vires, sed in corde reliqua omnia includi, quæque non nisi maioris explicationis gratia adiecta videntur. Nam in scripturis aliquando illud, in toto corde solum ponitur; aliquando additur secundum, nempe ex tota anima; aliquando etiam tertium ex tota fortitudine seu virtute ac viribus tuis, cum tamen idem semper scriptura velit significare. Dauid in toto corde dicitur secutus Dominum, Iosias ex toto corde, anima & virtute. Samuel hoc tantum exigit à populo ut reuertantur ad Dominum ex toto corde, idem proculdubio quod Moyses exigens, qui omnia præcepto inclusit.

3. Reg. 7.

* *Quomodo quæ cordi adijciuntur, id ipsum declarent, expone.*

Cordis nomine & intellectus & affectus includitur, proinde ad illius explicationem additur, ex tota anima & mente, quorum illud affectum, hoc verò intellectum significat, vnde apud Marcum pro mente habemus intellectum.

Rursum ad hoc ut toto corde quis dicatur aliquid facere, necesse est ut pro virili faciat, vnde explicationis gratia adiectum est ex tota fortitudine tua.

4. Reg. 10.

Denique ut non aliqua faciat, alia negligat, sed quæ præcepta sunt omnia. Hinc etiam Iehu dicatur fecisse quod rectum erat, & omnia

nia quæ erant in corde Dei contra domum Achab, quia tamen non recessit à peccatis Ieroboam, dicitur nō ambulasse in lege Domini Dei Israel in toto corde suo.

Expeditis tribus quæ illis in verbis præcepti obscuræ erant, pone mihi nunc ob oculos claram præcepti expositionem. *

Diliges Dominum Deum, &c. hoc est: Non tantum timeas Dominum Deum, tum, sed etiam diligas, idque non lingua tantum & verbo (sicuti de quibusdam dicitur: *Psal. 77. Dilexerunt eum in ore suo, cor autem eorum non erat rectum coram eo*) sed etiam ex corde, neque corde diuiso & remisso, sed toto, id est *Ex toto corde.* integro, feruenti ac perfecto.

Intelligo. Caterum, qui id verè præstabo? *

Primò, Ante omnia requiritur vt perpen- *Ex tota anima.* sa Dei erga homines summa bonitate, eiusque æquitate & perfectione animaduersa, sic toto affectu in illum tanquam summum bonum feraris, vt nihil illi in amore præponas, aut in amoris æqualitatem admittas, sed illum præ omnibus internè ames: reliqua propter illum, aut saltem non contra eius voluntatem aut præceptum.

Secundò, Deinde vt mente & cogitatio- *Ex tota mente.* ne sic circa illum occuperis, vt in omnibus vijs tuis illum cogites, omnium tuarum feriarum actionum & studiorum illum tibi

Q 5 finem

finem præstituens, ac nunquam illius penitus obliuiscens, sed, semper sollicitè cogitans die ac nocte.

*Ex tota
fortitudi-
ne, virtu-
te, & vi-
ribus tuis,*

Tertiò, Postremam vt quæ nouisti illi grata esse, quem interna dilectione prosequeris, exequi studeas, idque non ex parte sed ex toto, nec frigidè, negligenter aut animo tristi, sed pro virili, & quantum humanæ vires ferre possunt, omni diligentia & sedulitate, sollicitus ne quid prætermittas eorum, quæ tibi ab eo sunt præcepta.

* *Quid ex hac oppositione colligendum?*

Primò, Qui ex toto corde Deum diligit, illum propter se diligere potissimum, non autem præcipuè ob bonum ab illo consequendum: alioquin homo se plusquam Deum diligeret.

Secundò, Eundem Dei dilectorem non tantum omnium rerum temporaliù iacturam, sed etiam vitæ propter illum ferre paratum esse: & si quando res exegerit etiam ferre potius, quàm illum offendere: Alioquin illa magis quàm Deum diligeret.

Tertiò, Ipsum Dei honorem in omnibus & ante omnia desiderare, & spectare, cum id sit diligere amico bene velle, Deo autem nihil optari potest boni, nisi honor.

Quartò, Quæcunque Dei sunt, amare, ac bene erga ea affici: contra quæ, Deo sunt ingrata,

grata, perfecto odio prosequi, adeo ut ipsum maximè torqueat improborum dereliquentium legem Dei, vita, nec alia vlla re magis animo discutiatur, quam cum contingit ipsum in aliqua re Deum offendisse, aut quod non perfectius eius voluntati obsecundet.

Quintò denique, qui ex toto corde Deum diligit zelo accensus, omnibus quæ diuino honori derogant pro viribus resistere studet. Hisce quasi quinque notis an Deum ut oportet diligas, probare potes.

Videor mihi magnū illud mandatū affecutus, ideoque Deo fonti sapiētiae ex intimo cordis affectu gratias ago. Id verò demiror, si magnus ille Augustinus Luthero, ut dicunt tam enormiter contra scripturam blasphemandi ansam dedit.

Calumnia isthæc est in sanctum ac doctissimum Patrem, nec vnquam quæ blasphemant hæretici S. Augustino in mentem venerunt. In libro eius de perfectione iustitiæ sic legimus: *In plenitudine charitatis præceptum istud implebitur. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua: Nam dum adhuc est aliquid concupiscentiæ, & vel continendo frenetur, non omni modo diligitur Deus.* Similia habet D. Augustinus

in

in plerisque locis, de præcepto, Non concupisces. In quibus non negat non posse impleri, sed non omnimodo; id est, perfectè ut in vita futura. Deinde B. Augustinus in præcepto illud (totum) accipit aliquando pro totalitate primo modo sumpta, atque ob id asserit non posse in hac vita impleri, secutus fortè eum huius præcepti intellectum (qui tamen vsitato more loquendi scripturæ non conuenit) ut hoc præcepto reprimeret Pelagianorum errorem & iactantiam. Verum idem Augustinus docet mandatum hoc sic intellectum, non esse homini infirmo sub pœna peccati mandatum, sed tamen propositum, ut scopum & finem ad quem conari homo debeat, ut aliquando perueniat. *Cur (inquit) homini non præciperetur ista perfectio, quamuis eam in hac vita nemo habeat? Non enim rectè curritur, si quo currendum est, nesciatur. Quomodo autem sciretur, si nullis præceptis ostenderetur?* Hic videre licet B. August. primum affirmare, perfectionem illam iustitiæ præceptam esse homini, deinde explicare rationem, qua præcepta est, nempe non ut reum faciat eum, qui non præstat, quod tamen includitur in ratione præcepti propriè dicti, sed ut veluti præscriptum quoddam, & ordinatio, demonstret homini finem, ad quem in vitæ stadio conari debet & contendere, Sequutus est B. Aug. S. Bernardus: *Non tam inquit,*

inquit, præcipitur dilectio affectus, quam charitas operis: Aut si placet tibi magis de affectuali fuisse datum mandatum, non inde contendo, dummodo acquiescas, & tu mihi, quod minimè in vita ista ab hominum vlllo possit vel potuerit impleri. Quis enim sibi arrogare id audeat, quod se Paulus ipse fateatur non comprehendisse? Nec latuit Præceptorem, præcepti pondus excedere vires hominum, sed iudicauit utile ex hoc ipso sua illos insufficientia admonere, & vt scirent sane, ad quem iustitiæ finem niti pro viribus oporteret: Ergo mandando impossibilia, non præuaricatores homines fecit sed humiles, Hæc Bernardus. Ex quibus patet Augustinum & Bernardum dum dicunt hoc præcepto aliquid impossibile præceptum, non loqui de præcepto propriè dicto, cuius est reum facere eum, qui ipsum non adimplet, sed vt sit quoddam præscriptum, & ordinatio & directio quædam, quomodo præceptum posset dici militiæ Ducis: cuius, mandantis militi, vt urbem expugnet. Lutherus verò intelligens hoc præcepto perfectissimam dilectionem, & iustitiam homini in hac vita impossibilem præcipi, voluit etiam sic intellectum propria ratione dici præceptum, Ex quo intellectu, sed falso & blasphemio, sibi que proprio, quales hæreticorum esse solent, rectè efficaciterque colligit, neminem in hac vita vlllo modo posse hoc mandatum seruare, & iustum in omni opere bono peccare.

no pec-

no peccare. Quæ quidem blasphemia nõ minus cum Sanctorum Augustini & Bernardi doctrina, quam omnium Catholicorum, & scriptura vniuersa pugnat.

*Legem,
Prophetas
& Christũ
ignorant
Lutherani*

Sed & hinc conficitur euidenter Lutherum, eiusque sequaces legem & Prophetas, ac proinde etiam Christum, cui testimonium perhibent, ignorare, quando perperam accipiunt, id ex quo Lex & Prophetæ pendent. Et rursus, sicut in sano huius præcepti intellectu scriptura vniuersa, & quæ secundum pietatem est doctrina pendet: ita doctrina vniuersa ex proprio ipsi hæresiarchæ, ex prauo primi mandati intellectu, veluti putrido fonte hæresis deriuatur, estque veluti origo, vnde dimanat, irrationabilis impietas & blasphema eius doctrina vniuersam evertens pietatem, conuellens scripturam & Christum proscribens. De doctrina ei propria loquor. Nam quæ à sancta Romana Ecclesia mutuauit nostra sunt, quæ nisi putentibus dogmatibus à se confictis miscerentur, sua ipsorum manifesta absurditate penitus conciderent. Eant nunc Lutherani, & apud cæcum vulgus à se seductum, de scripturarum, Euangelij, & Christi eximia scientia sese iactitent.

*Ex quali
fonte hæ-
resis Lu-
therana
manarit.*